

Matematicko-fyzikálny časopis

Zprávy

Matematicko-fyzikálny časopis, Vol. 6 (1956), No. 4, 261--264

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/126513>

Terms of use:

© Mathematical Institute of the Slovak Academy of Sciences, 1956

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY

MATEMATICKO-FYZIKÁLNE ROZHOVORY V ŠKOLSKOM ROKU 1955/56 NA VŠT V KOŠICIACH

Už po 3 roky konajú sa na Vysokej škole technickej v Košiciach pravidelné matematicko-fyzikálne rozhovory. V školskom roku 1955/56 boli v rámci týchto rozhovorov tieto prednášky:

1. Dňa 30. IX. 1955: Doc. dr. V. Hajko, J. Daniel-Szabó, Poznámky k charakteru hysterézie demagnetizačného faktora.
2. Dňa 14. X. 1955: Doc. dr. J. Jakubík, Podmienky pre reflexe vo sväzoch.
3. Dňa 28. X. 1955: Prof. dr. T. Kolbenheyer, laureát št. ceny, Okrajová úloha teórie prúdového poľa pre rotačný elipsoid.
4. Dňa 11. XI. 1955: A. Kotuliaková, Mikusiňského metóda v operátorovom počte.
5. Dňa 2. XII. 1955: Ing. V. Kavečanský, O zviditeľňovaní oblastí spontánnej magnetizácie.
6. Dňa 16. XII. 1955: Ing. M. Rákoš, Kalorimetrická diferenciálna metóda merania strát v železe.
7. Dňa 13. I. 1956: M. Okál, O použití Greenovej funkcie pri riešení Laplaceovej diferenciálnej rovnice.
8. Dňa 27. I. 1956: Dr. L. Valenta, Magnetické vlastnosti tenkých vrstiev.
9. Dňa 17. II. 1956: P. Mihálka, Základné poučky teórie funkcie komplexnej premennej.
10. Dňa 2. III. 1956: Doc. dr. J. Skotnický, Krystalové hodiny.
11. Dňa 16. III. 1956: Ing. G. Šebová, Použitie grafických papierov na riešenie algebraických rovníc.
12. Dňa 6. IV. 1956: J. Daniel-Szabó, O zjave mnohopólovej magnetizácie.
13. Dňa 20. IV. 1956: P. Mihálka, Elektrostatické pole dipólu. (Riešenie problému užitím teórie funkcie komplexnej premennej.)
14. Dňa 11. V. 1956: Prof. Ing. A. Doktor, Základy fotoelasticimetrie.

Na jednotlivých prednáškach sa zúčastňovalo 15 až 25 záujemcov.

V. Hajko

KONFERENCIA O FYZIKE MAGNETICKÝCH ZJAVOV V MOSKVE

V dňoch 23. V. - 31. V. 1956 sa konala v Moskve konferencia o fyzike magnetických zjavov. Usporiadateľmi konferencie boli Uralská vetva fyzikálno-matematickej sekcie AN SSSR a moskovská Lomonosovova univerzita. Konferencie sa okrem veľkého počtu sovietskych fyzikov magnetikov zúčastnilo aj 27 zahraničných účastníkov z 11 štátov, a to z Anglie (Bates, Shoenberg), z ČSR (Brož, Wotruba, Valenta, Kaczér, Hajko) z Čínskej ľudovej republiky (T. S. Kê a 3 ďalší účastníci), z Francie (Néel), z Holandska (Gorter.) z Indie (Bose, Sanyal), z Japonska (Kubo), z Maďarska (Pál, Siklós, Dénes), z Nemeckej demokratickej republiky (Heber, Lösche, Rassmann), z Poľska (Loria, Sreńowski) a z USA (Bozorth, Beaum, Kipp). Vzhľadom na veľký počet referátov konali sa okrem denných zasadnutí aj večerné zasadnutia. Tieto večerné zasadnutia, okrem jedného, prebiehali vo dvoch sekciami. Jednotlivým zasadnutiam predsedali postupne významní sovietski vedecí pracovníci v odbore magnetizmu Vonsovskij, Lifschitz, Akulov, Kondorskij, Polivanov, Telesnín, Šur a iní. Bolo prednesených vyše 80 referátov z rôznych odborov magnetizmu (problematika slabomagnetických látok, problema-

tika feromagnetického a antiferomagnetického stavu látok, problematika technickej magnetizácie, feromagnetická a paramagnetická rezonancia). Z čs. delegácie referovali 3 účastníci (Valenta: K teórii spontánnej magnetizácie tenkých vrstiev; Kaczér: Teória koerzívnej sily tenkých fólií a Nová metóda štúdia doménovej štruktúry feromagnetik a jej použitie pri vysokých teplotách; Wotruba: Závislosť Barkhausenovho efektu na plastických deformáciách vo feromagnetikách). Ich referáty sa stretli so záujmom účastníkov konferencie. O jednotlivých na konferencii prednesených referátoch sa veľmi živo diskutovalo a najmä zo sovietskej strany sa diskusia zúčastnilo mnoho aj mladých pracovníkov v odbore magnetizmu. Bolo jasne vidieť, že sa aj na tomto úseku vedy v Sovietskom sväze podarilo vychovať veľký počet vynikajúcich vedeckých pracovníkov.

Referáty a diskusné príspevky, prednesené na konferencii, budú uverejnené v časopise *Izvestija Akademii nauk SSSR*, serijska *fizičeskaja*.

Konferencia veľmi dobre splnila nielen svoje vedecké poslanie, ale vykonala zásluhný kus práce aj na poli nadväzovania a upevňovania osobných priateľských stykov medzi vedeckými pracovníkmi rôznych zemí.

V. Hajko

ZOMREL PROF. DR. GABRIEL ČENĚK

Dňa 6. júla 1956 náhle zomrel v plnom rozvinutí svojich síl prof. dr. Gabriel Čeněk. Slovenská veda, najmä geometria, stratila v ňom vynikajúceho pracovníka, dobrého človeka, ktorý bol vždy ochotný pomáhať mladým prekonávať ťažkosti.

Prof. Čeněk sa narodil 21. júna 1900 v Táboře. Svoje vysokoškolské štúdiá začal na Fakulte inžinierskeho staviteľstva na ČVUT v Prahe a po 2 rokoch prešiel na Prírodovedeckú fakultu KU v Prahe. Tam dokončil štúdium matematiky a deskriptívnej geometrie. Po skončení pôsobil na reálke v Kutnej Hore a v Kralupoch a od r. 1926 pôsobil 10 rokov na učiteľských ústavoch v Modre a Banskej Bystrici. Potom prešiel na priemyslovú školu v Bratislave. Od r. 1939 bol vedúcim Ústavu, neskôr Katedry deskriptívnej geometrie na SVŠT v Bratislave. Tu získal i hodnosť doktora technických vied.

Počas svojho pôsobenia na SVŠT stal sa jedným z najobľúbenejších prednášateľov. Vedel vhodne spájať prednášané učivo s každodenným životom a vždy sa usiloval študentov nielen učiť, ale aj vychovávať. Aby uľahčil štúdium deskriptívnej geometrie pre technikov, vydal celý rad skript z deskriptívnej geometrie, kinematiky a fotogrametrie. V posledných rokoch života vydal spolu s dr. Medekom dvojdielnu učebnicu deskriptívnej geometrie pre technikov. Po smrti vyjde knižne *Perspektíva* pre výtvarníkov.

Vzácnou je spomienka na činnosť prof. Čenka ako prednášateľa deskriptívnej geometrie na Prírodovedeckej fakulte UK. Tu vychoval prakticky všetkých deskriptívárov, ktorí teraz pôsobia na Slovensku.

Vo svojej vedeckej práci sa zameriaval hlavne na problémy názorného zobrazenia. Vypracoval niekoľko konštrukcií, ktoré uľahčujú zobrazenie technických objektov. Pozoruhodné je najmä použitie ohniskového meridiánu na názorné zobrazenie rotačných plôch. V poslednom čase sa venoval lineárnej perspektíve a svoje poznatky uviedol v knihe, ktorá vyjde v SVTL.

Popri svojej pedagogickej a vedeckej práci zastával prof. Čeněk celý rad funkcií akademických i verejných. Ako dekan fakulty špeciálnych náuk mal osobitnú zásluhu o vybudovanie fakulty banského inžinierstva, i fakulta architektúry a pozemného staviteľstva mu v mnohom vďačí za svoj rozvoj, o ktorý sa pričínal vo funkcii dekana tejto fakulty.

Z významnejších verejných funkcií treba spomenúť členstvo v predsedníctve Sväzu

zamestnancov školstva v Prahe, predsedníctvo Spoločnosti pre šírenie politických a vedeckých poznatkov na Slovensku a členstvo v Rade ÚNV v Bratislave.

Ako z uvedeného krátkeho prehľadu činnosti prof. Čeňka vidieť, práca ktorú vykonával bola veľká. Je tým ťažšia strara, ktorá postihla jeho priateľov, že zomrel tak predčasne, vo veku, kedy sa stával svojimi skúsenosťami a radami najvzácnejším.

ZOZNAM PUBLIKÁCIÍ AKADEMIKA SAV JURAJA HRONCA

1. Ha (Internationale Luftschiffahrtsausstellung in Frankfurt am M.), Karpathen Post, 1909.
2. Légfhajók, Repülögépek (Vzducholode a lietadlá), Tátravidék 1911.
3. Légköri elektromosság az elektron emélet alapján (Vzdušná elektrína na základe teórie elektrónov), Értesítő, Kežmarok 1912/13.
4. Fuchssche Periodenrelationen für lineare Differentialsysteme, Mathematische und naturwissenschaftliche Berichte aus Ungarn XXVII, Leipzig 1913.
5. Differentialrendszerék két-két sing. pontja között vett integráljai és az azok fundamental-substitucioi közötti összefüggés, Magyar Tudományos Akadémia Értesítője, III Oszl., Budapest 1913.
6. Vyučovanie a vyučovacia osobnosť, Nákladom spolku profesorov Slovákov, Košice 1923.
7. Fuchsové relácie pre lin. dif. systémy a počet ich členov, Časopis pro pěst. mat. a fys., LII, 1923, 209 –250..
8. K teórii dif. rovníc, Rozprawy Akademii věd a umění, XXXI, č. 37.
9. Fuchsove relácie a omedzené integrály, Časopis pro pěst. mat. a fys., LIV, č. 4., 1925, 320-326.
10. K teórii Fuchsových relácií lin. dif. systémov, Časopis pro pěst. mat. a fys. LVI, č. 1, 1927, 14 - 23.
11. Algebraické rovnice pre koeficienty lin. dif. systémov, Časopis pro pěst. mat. a fys. LVI, č. 2, 1927, 80 –85.
12. Zmeny steny valcovitej nádoby pod tlakom kvapaliny, Technický obzor XXXVI, č. 1, 1928.
13. Lineárne dif. systémy riešiteľné hypergeometrickými radmi, Rozprawy II. triedy České Akademie XXXVII, č. 43, 1929.
14. Prevedenie Fuchsovho lin. dif. systému druhého rádu na Gaussov dif. systém, Časopis pro pěst. mat. fys. LVII, 1928, 276—280.
15. Kvadratická plocha so stredovou osou v nekonečnosti, sborník „Bratislava“ VII, č. 2, 1933.
16. Algebraické rovnice a ich použitie na analytickú geometriu, nákladom Barvič a Novotný, Brno 1932, str. 264.
17. Vysokoškolské požiadavky Slovenska, Slovenské pohľady 51, č. 12, 1936.
18. Diferenciálne rovnice Fuchsovho typu, keď determinujúca rovnica má viacnásobné a v celých číslach sa líšiacie korene, Technický obzor, Praha 1938.
19. Lin. diferenciálne rovnice obyčajné, vydala Česká matice technická, 1938, spis č. 184, strán 110.
20. Diferenciálny a integrálny počet, diel I, Matica Slovenská, Turč. Sv. Martin, prvé vydanie 1941 strán 268, druhé vydanie 1944 strán 279.
21. Diferenciálny a integrálny počet, diel II, Matica Slovenská, Turč. Sv. Martin 1946, strán 350.

22. Matematika a prírodné vedy, Kultúrny život, 1946.
23. O význame Pedagogickej fakulty, Jednotná škola, II, č. 4.
24. Aký má byť dobrý učiteľ, Jednotná škola III, č. 6 a 7.
25. O návrhu nového školského zákona, Národná obroda, 1947.
26. K teórii diferenciálnych systémov, Sborník ved. prác SVŠT v Bratislave I, 1948.
27. Základné zásady metodiky vyučovania a Pedagogická fakulta, Jednotná škola, 1949.
28. Algebraické rovnice a ich použitie na analytickú geometriu, II. vydanie, Matica Slovenská, Turč. Sv. Martin 1949.
29. Konvergenca radov určených pri riešení Fuchsovej dif. rovnice, Sborník ved. prác SVŠT 2, 1950.
30. Nutné a postačujúce podmienky bodov určitosti u diferenciálnych systémov, Sborník z čs.-poľského sjazdu v Prahe 1949.
31. Pevné singulárne body nečíslných diferenciálnych rovníc, Sborník z čs.-poľského sjazdu v Prahe 1949.
32. Diferenciálne rovnice, I diel, SAV, Bratislava 1956, strán 370.
33. Normálne tvary parc. dif. rovníc druhého rádu o n nezávislých premenných, Čas. pro pěst. mat. 81, (1956), 107 – 108.
34. Body neurčitosti dif. systémov o n rovnicami, Čas. pro pěst. mat. 81, (1956), 108 – 109.
35. Sur la théorie du système différentiel général et coefficients variables, Acta fac. rerum naturalium Univ. Com. Zl. I, 1956.
36. Diferenciálny a integrálny počet, diel I, III. vydanie, ŠNTL (v tlači).
37. Parciálne dif. rovnice, SAV (v tlači).